

KUOPIO

II OSAVUOSIKATSAUS

tammi-elokuu 2019

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Kasvun ja oppimisen lautakunta 24.9.2019

Sisälllys

	sivu
Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	
Kasvun ja oppimisen palvelualue	1
Varhaiskasvatuspalvelut	3
Perusopetus- ja nuorisopalvelut	7
Lukiopalvelut ja toisen asteen yhteistyö	14
Kasvun ja oppimisen tuen palvelut	20
Talouden toteuma tammi-elokuu 2019 ja talousennuste v. 2019	23
Investointiosan seuranta 31.8.2019 ja ennuste v. 2019	24
Mittarit	25

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkankaan katsaus ajalta 1.1.-31.8.2019

Toiminta (lyhyesti)

Kasvun ja oppimisen palvelualueen toiminta on toteutumassa suunnitellusti. Elokuussa avattiin uusi Hiltulanlahden päiväkotij- ja koulukeskus. Läntisen maaseutualueen päiväkotij- ja koulukeskus ovat toteutusvaiheessa. Kuikkalammen päiväkotij ja nuorisotila valmistuvat vuoden loppuun mennessä.

Kuluvan vuoden haasteita ovat olleet varhaiskasvatuksen lapsimäärän ja perusopetuksessa oppilasmäärän kasvun vaikutukset eteläisellä ja keskeisellä kaupunkialueella. Tämä aiheutti uusia tilatarpeita mm. Pirtin alueella.

Lukiokoulutuksessa jäi 112 ensisijaista hakijaa ilman lukiopaikkaa, vaikka aloituspaikkamäärää lisättiin 22. Perusopetukseen lisäopetuksen opetusryhmien määrää lisättiin yhdellä (ammattikypillä).

Varhaiskasvatuksen digitalisaatioprosessi ei ole edennyt suunnitellusti mm. henkilöstöressurssivajeen vuoksi, sähköisten päätösten käyttöönotto on viivästynyt. Perusopetuksen tietoj- ja viestintäteknologian suunnitelman toteuttaminen etenee suunniteltua hitaammin. Oppilaslaitteisiin pyritään etsimään kokonaistaloudellisesti edullisempia vaihtoehtoja. Syksyllä 2019 pilotoidaan Googlen Chromebook-laitteita perusopetuksen oppilaslaitteena.

Hallinnon verkon (Gallia) O365-käyttöönottoprojektissa on havaittu n. 200 vanhentunutta työasemaa, jotka on uusittava tai O365-käyttöönotto saattaa viivästyä. Myös O365-lisenssitilanne tulee edellyttämään lisäinvestointeja vielä tämän vuoden puolella. Keskustietohallinto ja palvelualueen tietohallinto selvittävät lisätarpeita ja etenemismvaihtoehtoja.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Toimintakatteen ennuste on talousarvion mukainen. Hanketoiminnan osalta tulojen ja menojen ennuste tulee vielä loppusyksystä muuttumaan. Uusia hankkeita käynnistyy syksyn aikana ja hanketulojen ja -menojen ennustetta päivitetään kuukausittain, mutta tällä ei ole vaikutusta toimintakatteeseen. Tilinpäätösvaiheessa kirjattava lomapalkkavelka on ennustettu saman suuruisena, kun se talousarviomuutoksena lisättiin talousarvioon (1,27M€), toteutuma voi poiketa ennusteesta.

Riskit strategisten tavoitteiden toteutumiselle

Tilojen huono kunto ja ennakoimattomuus voivat aiheuttaa äkillisiä uusia tilatarpeita sekä toiminnan uudelleen järjestämistä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Millaisia toiminnan tai palvelun laatuun liittyviä riskejä tai haasteita operatiivisessa toiminnassa tunnistettu vuoden 2019 kuluessa? Onko havaituissa riskeissä uusia tai ennakoimattomia kohteita?

Lapsi- ja oppilasmäärän alueittaiset muutokset. Lapsi- ja oppilasmäärän kasvu keskittyy eteläisellä- ja kaupunkialueelle ja aiheuttaa tilatarpeita. Vastaavasti lapsi- ja oppilasmäärä vähenee maaseutualueelta ja voi aiheuttaa haasteita toiminnan järjestämiselle.

Koulutetun työvoiman saanti heikentynyt varsinkin varhaiskasvatuspalveluissa lastentarhanopettajien osalta yleensä ja lastenhoitajien osalta tarkentuneen koulutusvaatimuksen takia. Työn kuormittavuus aiheuttaa yhä enemmän haastetta henkilökunnan jaksamiseen ja työssä suoriutumiseen. Soveltuvien työpaikkojen järjestäminen muuttuu koko ajan haasteellisemmaksi.

Täyttölupamenettelytavan uudistaminen aiheuttaa haasteita isoissa palveluprosesseissa, joissa on paljon sijaistyövoimaa. Rekrytointi on yksikkökohtaista, joissa palvelussuhdehistoriaa ei välttämättä selvitetä ja voi syntyä perusteettomia palvelussuhteiden ketjuttamisia ja sitä kautta voi syntyä sitä palvelusuhteen vakinaistamisvelvollisuus.

Vanhentunut laitekanta hidastaa opettajien digitaalisen osaamisen soveltamista perusopetuksessa ja tvt-strategian jalkautumista käytäntöön. Korvaavien laitteiden hankinta vanhentuneiden tilalle on osoittautunut odotettua haastavammaksi kuluvan vuoden aikana.

Millaisia seuranta- ja raportointimenetelmiä tai muita hyviä käytänteitä palvelualueen oman toiminnan sisäisessä valvonnassa on käytössä?

Työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu ja niiden avulla on pystytty tarttumaan keskeisiin henkilöstöä kuormittaviin tekijöihin, suunnitelmia käydään ja seurataan aktiivisesti läpi vastualueiden johtotiimeissä ja työhyvinvointitoimikunnissa.

Talouden seurantaan on panostettu ja sen merkitys on kasvanut esimiesten keskuudessa. Koulujen lukuvuosisuunnitelmat toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. CAF –arviointi.

Edellisen osavuosisraportoinnin yhteydessä toimialat raportoivat sopimuksenhallinnan kehitystarpeista. Entä onko käytössänne sopimusten valvontaan ja seurantaan kohdistuvia toimenpiteitä tai käytänteitä, jotka mielestänne ovat erityisen toimivia ja tehokkaita?

Tällä hetkellä palvelualueilla on runsaasti sopimuksia, joiden keskitetty systemaattinen tarkistaminen on resurssien riittämättömyyden vuoksi haasteellista. Laskutuksen ja laskujen kautta sopimuksen hallinta toteutuu, muutoin sopimuksen hallintaa voidaan toteuttaa pistotarkastuksin, joka on vastualueiden tehtävänä.

Miten palvelualueen omaa riskienhallintaa ja sisäisen valvonnan kehittämistä voitaisi paremmin tukea ja auttaa (konkreettiset ehdotukset)?

Tietojärjestelmien kehittäminen siten, että tiedolla johtaminen mahdollistuu tehokkaasti esim. htv- ja sairauspoissaolojen seurantaraportit eivät ole vielä esimiesten saatavilla. Tarvitaan myös kaupungin sisäiset, alueittaiset ja ajan tasalla olevat väestöennusteet, jotta palveluverkostoa voidaan tarkastella ja kehittää luotettavan tiedon perusteella.

Esimiesten systemaattinen kouluttaminen toimintaa ohjaavien asioiden osalta.

ICT-laiterekisterin ajantasaistaminen ja yhdenmukaistaminen.

Varhaiskasvatuspalvelut

Kasvatusjohtaja Juha Parkkisenniemen katsaus ajalta 1.1.-31.8.2019

Toiminta (lyhyesti)

Varhaiskasvatuksen lapsimäärän kasvu on tasoittunut Kuopiossa ja tilahaasteita ei ole ollut yhtä paljon, kuin edellisvuosina. Suurimmat haasteet ovat olleet eteläisellä alueella, lähinnä Kurkimäessä ja Hiltulanlahdessa.

Elokuun alussa avattiin uusi Hiltulanlahden päiväkoti- ja koulukeskus. Läntisen maaseutualueen päiväkoti- ja koulukeskus ovat toteutusvaiheessa ja alueen lapsia kulkee Hiltulanlahdessa päiväkodissa sekä esikoulussa. Kuikkalammen päiväkoti on myös toteutusvaiheessa ja se valmistuu vuoden loppuun mennessä.

Varhaiskasvatuksen digitalisaatioprosessi ei ole edennyt suunnitellusti mm. henkilöstöresurssivajeen vuoksi ja sähköisten päätösten käyttöönotto on hieman viivästynyt.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Varhaiskasvatuksen osalta toimintakatteen ennuste on tällä hetkellä talousarvion mukainen.

Riskit strategisten tavoitteiden toteutumiselle

Päiväkodeissa tehdään kuntotutkimuksia ja näistä voi aiheutua äkillisiä uusia tilatarpeita sekä toiminnan uudelleen järjestämistä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Millaisia toiminnan tai palvelun laatuun liittyviä riskejä tai haasteita operatiivisessa toiminnassa tunnistettu vuoden 2019 kuluessa? Onko havaituissa riskeissä uusia tai ennakoimattomia kohteita?

Lapsimäärän alueittaiset muutokset aiheuttavat jatkuvasti haasteita tilojen näkökulmasta.

Koulutetun työvoiman saanti heikentynyt erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien osalta. Kasvaneesta lasten määrästä johtuva työn kuormittavuus aiheuttaa yhä enemmän haastetta henkilökunnan jaksamiseen ja työssä suoriutumiseen. Varhaiskasvatuspalveluiden sairauspoissaolot eivät ole vielä lähteneet merkittävään laskuun.

Millaisia seuranta- ja raportointimenetelmiä tai muita hyviä käytänteitä palvelualueen oman toiminnan sisäisessä valvonnassa on käytössä?

Työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu päiväkodeissa ja niitä toteutetaan. Työhyvinvoinnin kehittymistä seurataan mm. varhaiskasvatuspalveluiden työhyvinvointitoimikunnassa.

Talouden seurantaan on panostettu ja sen merkitys on kasvanut esimiesten keskuudessa. Varhaiskasvatuspalveluissa on otettu käyttöön käyttösunnitelman seurantaan tarkoitettu exel-pohjainen seurantaväline, joka on päiväkodinjohtajien työkalu. CAF –arviointi on otettu käyttöön kaikissa päiväkodeissa.

Miten palvelualueen omaa riskienhallintaa ja sisäisen valvonnan kehittämistä voitaisi paremmin tukea ja auttaa (konkreettiset ehdotukset)?

Tiedolla johtaminen työkalujen kehittäminen ja käyttöönotto olisi erityisen tärkeää. Varhaiskasvatuspalveluissa on otettu käyttöön asiakastietojärjestelmä Effican tietoihin perustuva Fakta raportointijärjestelmä, mutta esimerkiksi tiloihin liittyvää sähköistä raportointi- ja seurantajärjestelmää ei ole käytössä. Samoin olisi välttämätöntä kehittää lapsimäärän kehittymisen seurantaan tarkoitettua ennustetyökalua.

Varhaiskasvatuspalvelut

2019

2. HYVINVOIVA KUOPIO

2.1. Aktiivisuuteen innostava arki

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Kaupungin tilat ja puistot ovat helposti asukkaiden ja järjestöjen käytössä.	Päiväkotien ja koulujen tilat ovat helposti asukkaiden ja järjestöjen käytössä. Em. tilojen ulkopuolinen käyttö lisääntyy. Hyvin varustellut koulujen pihat ovat osa oppimisympäristöä.	Asiakkuusjohtaja	■ (etenee hitaasti tai osittain) Uusissa kohteissa tilojen monikäyttöisyys on otettu huomioon jo suunnitteluvaiheessa, esim. Hiltulanlahden uudessa päiväkodissa.
Lasten ja nuorten liikkuminen on lisääntynyt ja on vähintään suositusten mukaista. Kaikilla lapsilla ja nuorilla on vähintään yksi harrastus. Tiivistetään kumppanuutta järjestöjen kanssa.	Pienet lapset liikkeelle -toimintamalli on opinnäytetyönä arvioitu. Vuonna 2019 lähdetään varhaiskasvatuspalveluissa toteuttamaan arvioinnin kehittämistoimenpiteitä.	Palvelupäälliköt	● (etenee suunnitellusti) Ilo kasvaa liikkuen -koulutukseen osallistuminen (liikuntamyötäjäiset osallistuivat). Syksyllä arvioidaan yksiköissä pilottiin mukaanlähteminen.

2.2. Varhainen tuki

Varhainen tukeminen on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaan. Nuoret ja lapsiperheet saavat tarvitsemaansa varhaista ja avoimuuden tukea.	Varhaiskasvatuksen erityisopetuksen uusi toimintamalli on otettu käyttöön, ollaan mukana lapsiperhepalveluiden kehittämistyöryhmissä (Lape).	Esimiehet	● (etenee suunnitellusti) Uusi toimintamalli on toiminnassa. Saatiin hanke- rahaa OKM:stä ja käynnistettiin positiivisen diskriminaation hanke.
--	--	-----------	--

2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö

Asukkaiden vaikuttamista ja osallistumista omassa elinympäristössä lisätään eri tavoin.	Uudessa varhaiskasvatuslaissa korostuu entisestään lasten ja vanhempien osallisuus ja sitä lähdetään kehittämään arvioinnin pohjalta. Toteutetaan asiakastytyväisyysmittaus.	Palvelupäälliköt	● (etenee suunnitellusti) Asiakastytyväisyysmittaus on toteutettu.
---	--	------------------	---

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhenkilö	Seuranta 31.8.
Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkoukkuksia.	Osa yhteisistä kokouksista ja koulutuksista Skypen ja webinaarien avulla.	Esimiehet	● (etenee suunnitellusti) Skypekokouksia on lisätty, esim. osa päiväkodinjohdajien kokouksista pidetään Skypellä.
Parannetaan tilojen monikäyttöisyyttä ja tehostetaan tilankäyttöä. Julkisten tilojen iltakäyttö kerhotoimintaan yms. toimitaan.	Päiväkoti-, koulu- ja nuorisotilat ovat helposti ja nykyistä laajemmin asukkaiden ja järjestöjen käytettävissä.	Esimiehet	■ (etenee hitaasti tai osittain) Etenee uusien kohteiden osalta, vanhoissa kiinteistöissä ei ole päästy eteenpäin.

4. UUDISTUVA KUOPIO

4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen

Henkilöstön moniammatilliseen yhteistyöhön on kehitetty uusia malleja sähköisten työskentelyalustojen, kokeilujen ja henkilöstön "kohtaamien" kautta.	Osallistutaan moniammatillisen työn kaupunkitasoisin kehittämistoimiin ja Lape-työhön.	Esimiehet	● (etenee suunnitellusti) Lape-kokouksiin ja yhteisiin kehittämishankkeisiin on osallistuttu.
Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut ja sairauspoissaolot ovat vähentyneet 2 henkilötyöpäivää/htv.	Yksikkökohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu ja niiden toteutumista arvioidaan. Osa päiväkodeista ja kouluista ja mukana kaupunkitasoisessa työhyvinvointihankkeessa. Kehitetään ja kokeillaan erilaisia hyvinvointipalveluja.	Esimiehet	● (etenee suunnitellusti) Esimiesten työhyvinvointiryhmä on toiminut, työhyvinvointisuunnitelmat on tehty ja työhyvinvointihanke etenee suunnitellusti.

4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta

Digitalisoidaan ja sujuvoitetaan palveluprosesseja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa.	Viedään varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen digitalisointia suunnitelman mukaisesti eteenpäin. Kaikissa yksiköissä toteutetaan LEAN-ajattelua toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä.	Asiakkuusjohtaja, palvelupäälliköt	● (etenee suunnitellusti) Asiakasmaksujen digitalisointia on viety eteenpäin. Sähköisten päätösten käyttöönotto on myös edennyt. Esiopetuspäätösten osalta asiassa jäi korjattavaa.
--	---	------------------------------------	--

Kehitetään vaikutusten arviointia (yritys-vaikutukset yms.).	Ollaan mukana kehittämässä lapsivaikutusten arviointia.	Asiakkuusjohtaja, palvelupäälliköt	☐ (etenee hitaasti tai osittain) Asia on mukana maakunnallisessa Lape-työssä, mutta etenee hitaasti.
Uudistetaan rakenteita ja toimintatapoja maakuntauudistuksen etenemisestä riippumatta. Varmistetaan, että muutokset henkilöstön ja kuntalaisten kannalta sujuvat jouhevasti palvelutason kärsimättä.	Ollaan mukana LAPE-, LANU- ja LANUPE -työssä suunnittelemassa oppimisen ja kasvun tuen palveluiden sujuvuutta.	Asiakkuusjohtaja, palvelupäälliköt	☒ (etenee suunnitellusti) Työryhmiin on osallistuttu aktiivisesti.

4.3. Kestävä talous

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Tilikauden tulos on valtuuston hyväksymän talousarvion mukainen.	Taloutta seurataan säännöllisesti yhdessä taloushallinnon asiantuntijoiden kanssa ja pyritään aktiivisesti löytämään tuottavuutta ja taloutta parantavia toimenpiteitä.	Asiakkuusjohtaja, palvelupäälliköt	☒ (etenee suunnitellusti) Asiaa käsitellään säännöllisesti esimieskokouksissa ja yhteistyössä taloushallinnon kanssa.

Perusopetus- ja nuorisopalvelut

Opetusjohtaja Leena Auvisen katsaus ajalta 1.1.-31.8.2019

Toiminta (lyhyesti)

Oppilasmäärä on lähtenyt kasvuun eteläisen alueen lisäksi myös kaupungin keskustan alueella. Eteläisellä alueella erityisesti Pirtin koulun alueen oppilasmäärä on kasvanut ja lisätilaa on saatu koulun alueelle lisävii-paleratkaisuna 1.8.2019 alkaen. Koulun laajentamisen suunnittelu on käynnissä. Hiltulanlahden koulu ja päi-väkoti otettiin käyttöön 1.8.2019 ja koulu toimii myös Kaislastenlahden koulun väistötiloina läntisen maaseu-tualueen uuden koulun ja päiväkodin valmistumiseen saakka. Tarve- tai hankesuunnittelu on meneillään Hat-salan klassillisen koulun, Riistaveden alueen koulujen sekä Rajalan ja Länsi-Puijon koulujen osalta. Myös selvitys Niiralan koulun käytöstä perusopetuksen vl. 1-6 kouluksi on käynnistynyt. Kuikkalammin nuorisotilo-jen valmistuminen etenee aikataulun mukaisesti.

Kolmiportaisen tuen kehittämissuunnitelman toimeenpano on edennyt suunnitellusti. Opettajien osaamisen lisäämiseksi suunnitellut täydennyskoulutukset ovat käynnistyneet ja oppilaalle kohdennettavaa laaja-alaista ja luokkamuotoista tukea on lisätty. Monitoimijaisen tiimimallin pilotointi Saarijärven, Inkilänmäen ja Männis-tön alueella asuville lapsille ja heidän perheilleen on käynnistynyt. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tasa-arvoa edistävä rahoitus (positiivinen diskriminaatio) on jaettu koulujen ja alueiden sosio-ekonomisen statuksen perusteella.

Digitalisaatiota opetuksessa ja tieto- ja viestintäteknologian pedagogista käyttöä on tuettu tutor- ja mentor-toiminnan kautta hankerahoituksella. Opetussuunnitelmaan sisältyvän tv:n pedagogisen käytön suunnitel-man tavoite 1 päätelaite / 2 oppilasta ei ole toteutumassa. Nuorisopalveluissa digitaalisuus on edennyt suun-nitellusti.

Nuorten työnhakijoiden virta yli 3 kk:n työttömyyteen on keskimäärin 35%.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Toimintakatteen ennuste on talousarvoin mukainen.

Käynnissä olevien hankkeiden vuoksi tulojen ja menojen ennustetaan ylittyvän 830 000 €. Ennustetta tarken-netaan loppuvuodesta, kun kaikki uudet hankkeet ovat käynnistyneet. Hankkeilla ei ole vaikutusta toimintakat-teeseen.

Riskit strategisten tavoitteiden toteutumiselle

Tilojen huono kunto ja ennakoimattomuus voivat aiheuttaa äkillisiä uusia tilatarpeita sekä toiminnan uudelleen järjestämistä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Millaisia toiminnan tai palvelun laatuun liittyviä riskejä tai haasteita operatiivisessa toiminnassa tun-nistettu vuoden 2019 kuluessa? Onko havaituissa riskeissä uusia tai ennakoimattomia kohteita?

1. Oppilasmäärän alueittaiset muutokset. Oppilasmäärän kasvu keskittyy kaupunkialueelle ja aiheuttaa tilatarpeita. Vastaavasti oppilasmäärä vähenee maaseutualueilla ja voi aiheuttaa haasteita opetuksen järjestämiselle.
2. Koulukiinteistöjen kunto. Tilakeskus on tehnyt aiempaa perusteellisempia kuntotutkimuksia ja useiden koulu-kiinteistöjen ja nuorisotilojen on todettu olevan elinkaarensa päässä tai peruskorjauksen tar-peessa. Tällä on suora vaikutus investointitarpeeseen.

3. Vanhentunut laitekanta hidastaa opettajien digitaalisen osaamisen soveltamista perusopetuksessa ja tvt:n strategian jalkautumista käytäntöön. Korvaavien laitteiden hankinta vanhentuneiden tilalle on osoittautunut odotettua haastavammaksi kuluvan vuoden aikana.

Millaisia seuranta- ja raportointimenetelmiä tai muita hyviä käytänteitä palvelualueen oman toiminnan sisäisessä valvonnassa on käytössä?

Kuukausittainen talousseuranta ja raportointi. Lukuvuosisuunnitelmat toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. CAF-arviointi.

Edellisen osavuosisiraportoinnin yhteydessä toimialat raportoivat sopimuksenhallinnan kehitystarpeista. Entä onko käytössänne sopimusten valvontaan ja seurantaan kohdistuvia toimenpiteitä tai käytänteitä, jotka mielestänne ovat erityisen toimivia ja tehokkaita?

Miten palvelualueen omaa riskienhallintaa ja sisäisen valvonnan kehittämistä voitaisi paremmin tukea ja auttaa (konkreettiset ehdotukset)?

Tarvitaan kaupungin sisäiset, alueittaiset ja ajan tasalla olevat väestöennusteet, jotta palveluverkostoa voidaan tarkastella ja kehittää luotettavan tiedon perusteella. Tiedolla johtaminen.

ICT-laitteisto- ja puhelinrekisterit ja laskutus olisi saatava yksikkökohtaiseksi.

Perusopetus- ja nuorisopalvelut

2019

1. KASVAVA KUOPIO

1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Kuopiossa on digitaitavat koululaiset. Digitaalisuus edistyy perusopetuksessa ja lukioissa.	Perusopetuspalveluissa tavoitteeseen 1 päätelaite/2 oppilasta pyritään. Jokainen opettaja/oppija toteuttaa osan opetuksesta/oppimisprosessistaan digitaalisti. Opettajien keskimääräinen osaamistaso on kansallisen keskiarvon yläpuolella.	Perusopetus-päälliköt	<p>■ (etenee hitaasti tai osittain) Opetussuunnitelmaan kirjattu tavoite 1 laite / 2 oppilasta ei toteutu vuoden 2019 aikana.</p> <p>Opettajien osaamistaso on noussut koulutuksen ja tutoropettajatoiminnan avulla. Suurin osa opettajista osallistuu tutor- tai mentor-opettajan ohjaukseen osana opetustapahtumaa. 77% perusopetuksen oppilaista käyttää digitaalisia välineitä ja materiaaleja opiskelussa säännöllisesti.</p>

2. HYVINVOIVA KUOPIO

2.1. Aktiivisuuden innostava arki

Kaupungin tilat ja puistot ovat helposti asukkaiden ja järjestöjen käytössä.	Päiväkotien, koulujen ja nuorisopalvelujen tilat ovat helposti asukkaiden ja järjestöjen käytössä. Em. tilojen ulkopuolinen käyttö lisääntyy. Hyvin varustellut koulujen pihat ovat osa oppimisympäristöä ja toimivat alueen lähiliikuntapaikkoina.	Perusopetus-päälliköt ja nuorisopäällikkö	<p>● (etenee suunnitellusti) Perusopetuksen koulujen salien tilapäinen ja vakiokäyttö on lisääntynyt. Luokkatilojen käyttö on vähäistä.</p> <p>Uusien ja peruskorjattavien koulujen yhteyteen suunnitellaan ja rakennetaan lähiliikunta-alueita.</p> <p>Järjestöt käyttävät niitä nuorisopalveluiden tiloja, joissa on riittävä varustus järjestöjen toiminnalle.</p>
Lasten ja nuorten liikkuminen on lisääntynyt ja on vähintään suositusten mukaista. Kaikilla lapsilla ja nuorilla on vähintään yksi harrastus. Tiivistetään kumppanuutta järjestöjen kanssa.	Kaikki perusopetuksen koulut ovat mukana Liikkuvassa koulussa. Vahvistetaan toiminnallista oppimista. 7-18 -vuotiailla tavoitteena 1-2 tuntia reipasta liikuntaa päivässä ja yhtäjaksoista istumista korkeintaan 2 tuntia. Syksyn 2019 aikana pilotoidaan harrastuspassia jollekin ikäluokalle yläkouluissa.	Perusopetus-päälliköt ja nuorisopäällikkö	<p>■ (etenee hitaasti tai osittain) Kaikki peruskoulut ovat "Liikkuvia kouluja". Toiminnallisen pedagogiikan osuus on kasvanut. Osa kouluista mukana "fiksusti kouluun"-hankkeessa Toimintaa edistään hakkeen päätyttyä osa toimintamalleista näkyy koulujen vuosisuunnitelmissa.</p> <p>Harrastustoimintaa on järjestetty koulujen kerhoina ja järjestöjen kanssa yhteistyössä resurssien puitteissa.</p>

	<p>Aluehallintoviraston myöntämällä avustuksilla järjestetään useita kymmeniä lasten ja nuorten erilaisia harrastuskerhoja kouluilla ja nuorisotiloissa</p> <p>Liikunnallista nuorisotyötä tehdään kaikissa nuorisotiloissa viikoittain useita tunteja.</p>		<p>Liikunnallista nuorisotyötä on ollut keskimäärin 10 h/vk eri alueilla.</p>
--	---	--	---

2.2. Varhainen tuki

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
<p>Varhainen tukeminen on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaan. Nuoret ja lapsiperheet saavat tarvitsemaansa varhaista ja avoimuksen tukea.</p>	<p>Perusopetuksessa palveluohjaus ja monitoimijaiset tiimit varmistavat oikea-aikaisen ja riittävän tuen. Toimitetaan kolmiportaisen tuen suunnitelmaa.</p> <p>Monitoimijaisen tiimityön kokeilu Inkilänmäen, Saarijärven ja Männistön alueella</p> <p>Varhaiseen tukeen liittyvää koulutusta koko opetus henkilöstölle</p> <p>Kohdennetut NEPSY-valmentajakoulutukset ja ART-koulutukset alkavat kolmiportaisen tuen kehittämissuunnitelman mukaisesti.</p> <p>Sivistyskunta-agenttihanke tukee osallistumista LAPE-keskusten kehittämiseen</p> <p>Turvataan jokaiselle perusopetuksen päättäneelle toisen asteen opiskelupaikka.</p> <p>Etsivä nuorisotyö tavoittaa koulupudokkaat ilmoitusten ja jalkautuvan työn kautta.</p> <p>Nuorisopalvelujen järjestämä toiminta perustuu laajaan ennaltaehkäisyyn ja päihitteettömyyteen.</p>	<p>Perusopetus-päälliköt ja nuorisopäällikkö</p>	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Monitoimijainen kokeilu jatkuu Saarijärvi, Männistö, Inkilänmäki alueella. Kolmiportaiseen tukeen liittyvät koulutukset alkaneet / valmisteilla.</p> <p>Sivistyskunta-agentti osallistunut LAPE-keskusten ja akatemioiden koulutukseen</p>

2.3. Työllistyminen ja toimeentulo

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Mahdollistetaan kaikille peruskoulun päättävälle kuopiolaisille nuorille työkokemuksen hankkiminen kesätyösetelin avulla.	Yrityksille, järjestöille ja perusopetuksen 9.-luokkalaisille tehostetaan kesätyösetelin markkinointia.	Nuorisopäällikkö	✓ (valmis) Markkinointi toteutettu rehtorikokouksessa ja suoraan kouluilla. Kesätyösetelin käyttöönotto on toteutunut työllistämisyksikön toimintana ja tähän mennessä on tieto 167 toteutuneesta palvelusetelistä.
Toteutetaan konsernitasaista työllisyyspolitiikkaa. Hyödynnetään sosiaalisia kriteerejä hankinnoissa. Pitkäaikaistyöttömien määrä vähenee ja työmarkkinatuen kuntaosuusmaksu pienenee.	Nuorisopalvelut tarjoaa harjoittelu-, työssäoppimis- ja työkokeilupaiikkoja ja osa-aikaisia kausityöpaikkoja.	Nuorisopäällikkö	● (etenee suunnitellusti) Tavoitteen mukaisia harjoittelu- ja työkokeilupaiikkoja sekä kausityöpaikkoja on ollut yli sata vuoden 2019 aikana.

2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö

Asukkaiden vaikuttamista ja osallistumista omassa elinympäristössä lisätään eri tavoin.	Kaikissa kouluissa oppijat voivat vaikuttaa opetuksen suunnitteluun ja koulun arkeen. Kuopion nuoret vaikuttajat -kehittämishanke nuorisovaltuuston ja lastenparlamentin toiminnan alueellistamiseen.	Perusopetus-päälliköt, nuorisopäällikkö, rehtorit	■ (etenee hitaasti tai osittain) Kartoitus vaikuttamismahdollisuuksista on tehty keväällä 2019. Oppilaat kokevat vaikutusmahdollisuutensa opiskeluun ja koulun toimintaan vähäisiksi. Osallisuuden lisääminen ja kehittäminen on kirjattu lv 2019-2020 painopistealueeksi. Nuoret vaikuttajat -hanke jatkuu nuorisovaltuuston toiminnan kehittämiseksi.
---	--	---	--

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö

Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkokouksia.	Osa yhteisistä kokouksista ja koulutuksista Skypen ja webinaarien avulla.	Opetusjohtaja, perusopetus-päälliköt, nuorisopäällikkö	● (etenee suunnitellusti) Etäosallistumista kokouksiin ja webinaareihin lisätty ja verkko-kokoukset ovat koulujen hallinnossa arkipäivän työkalu. Täydennyskoulutuksessa verkko-opiskelu on lisääntynyt.
---	---	--	--

Parannetaan tilojen monikäytöisyyttä ja tehostetaan tilankäyttöä. Julkisten tilojen ilta-ikäyttö kerhotoimintaan yms. toimintaan.	Päiväkoti-, koulu- ja nuorisotilat ovat helposti ja nykyistä laajemmin asukkaiden ja järjestöjen käytettävissä.	Perusopetus-päälliköt, nuorisopäällikkö, rehtorit	<p>● (etenee suunnitellusti)</p> <p>Perusopetuksen koulujen salien tilapäinen ja vakiokäyttö on lisääntynyt. Luokkatilojen käyttö on vähäistä.</p> <p>Uusien ja peruskorjattavien koulujen yhteyteen suunnitellaan ja rakennetaan lähiliikunta-alueita.</p> <p>Järjestöt käyttävät niitä nuorisopalveluiden tiloja, joissa on riittävä varustus järjestöjen toiminnalle.</p>
---	---	---	--

4. UUDISTUVA KUOPIO

4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Henkilöstön moniammatilliseen yhteistyöhön on kehitetty uusia malleja sähköisten työskentelyalustojen, kokeilujen ja henkilöstön "kohtaamon" kautta.	Johtamista tuetaan täydennyskoulutuksella. Monitoimijaisia tiimimallia pilotoidaan Inkilänmäen, Saarijärven ja Männistön alueella	Opetusjohtaja, perusopetus-päälliköt, nuorisopäällikkö	<p>● (etenee suunnitellusti)</p> <p>Monitoimijainen pilotointi on alkanut ja jatkuu. Pilottialueen henkilöstö on koulutettu keväällä 2019.</p> <p>Johtotiimikoulutuksen 2. vaihe on käynnistymässä. Koulujen toimintakulttuurin muutoksen johtamista kehitetään #parastannen-hankkeessa.</p>
Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut ja sairauspoissaolot ovat vähentyneet 2 henkilötyöpäivää/htv.	<p>Yksikkökohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu ja niiden toteutumista arvioidaan.</p> <p>Työnohjaus mahdollistetaan tarvittaessa kaikille työntekijöille.</p> <p>Osa kouluista on mukana kaupunkitasoisessa työhyvinvointihankkeessa.</p> <p>Varahenkilöjärjestelmää pilotoidaan 1.8.2019 alkaen.</p> <p>VincitLaAs-järjestelmän kautta rehtori ja opettaja voivat tilata mm. johtamiseen, työarkeen ja hyvinvointiin liittyviä palveluita</p> <p>Kehitetään ja kokeillaan erilaisia hyvinvointipalveluja.</p>	Opetusjohtaja, perusopetus-päälliköt, nuorisopäällikkö	<p>● (etenee suunnitellusti)</p> <p>Sairauspoissaolojen vähenemistavoite ei ole toteutunut.</p> <p>Yksiköillä on työhyvinvointisuunnitelman ja niitä arvioidaan lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.</p> <p>Yksikkö- ja työparikohtaista työnohjausta on järjestetty tarpeen mukaan, mutta yksilökohtaista työnohjausta on harvoin.</p> <p>Työhyvinvointihanke etenee. Vincit Laas jatkuu pilottina vuoden 2019 loppuun osittain hankkeen mukana.</p> <p>Varahenkilöjärjestelmän pilotointi on käynnistetty.</p>

4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Digitalisoidaan ja sujuvoitetaan palveluprosesseja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa.	Kaikissa yksiköissä toteutetaan LEAN-ajattelua toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä.	Opetusjohtaja, perusopetuspäälliköt, nuorisopäällikkö	● (etenee suunnitellusti) Muutamia esimerkkejä: ESSin tunti-ilmoitusten sähköistämisessä on edistytty. Lukuvuosisuunnitelman tilasto-osion tiedonkeruun automatisointi on toteutettu. Yläkouluun ilmoittautuminen on sujuvoitettu. Logbook otettu käyttöön nuorisopalveluissa. Läksytuki chat, nuorten chat, tekoälyä käyttävä "keskustelupalsta".
Kehitetään vaikutusten arviointia (yritysvaikutukset yms.).	Vuonna 2019 otetaan käyttöön valtakunnallinen Logbook -laadullinen nuorisotoiminnan tilastointijärjestelmä. Ollaan mukana kehittämässä lapsivaikutusten arviointia.	Nuorisopäällikkö, perusopetuspäälliköt	● (etenee suunnitellusti) Logbook on otettu käyttöön. Lapsivaikutusten arviointi etenee osana LAPE-työtä.
Maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeisen organisaation ja toimintatavan rakentaminen etenee. Varmistetaan, että muutos henkilöstön ja kuntalaisten kannalta sujuu jouhevasti palvelutason kärsimättä.	Ollaan mukana LAPE-, LANU- ja LANUPE -työssä suunnittelemassa oppimisen ja kasvun tuen palveluiden sujuvuutta. Sivistyskunta-agenttihankkeella pyritään varmistamaan sivistystoimen tarpeiden huomioiminen sote-uudistuksessa.	Perusopetuspäälliköt, nuorisopäällikkö	● (etenee suunnitellusti) LAPE / LANUPE työ jatkuu SOTEn muutoksista huolimatta. Sivistyskunta-agentti on aloittanut 1.1.2019.

4.3. Kestävä talous

Tilikauden tulos on valtuuston hyväksymän talousarvion mukainen.	Talouden seuranta tehdään säännöllisesti, koulutetaan/opastetaan vastuuhenkilöt toiminnan suunnittelussa/toteutuksessa huomioimaan talouden reunaehdot.	Opetusjohtaja, perusopetuspäälliköt, nuorisopäälliköt	● (etenee suunnitellusti) Vuoden 2019 ennuste on talousarvion mukainen. Käytössä jatkuvan koulutuksen ja uudelleen perehdyttämisen malli. Uudet esimiehet perehdytetään heti työn alkaessa.
Toteutetaan strategian mukaista investiohjelmia valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisesti.	Palveluverkoston jatkuva tarkastelu sekä tarve- ja hankeselvitykset.	Opetusjohtaja	● (etenee suunnitellusti) Koulujen tai lähipalvelukeskusten tarveselvitykset ja hanke-suunnitelmat etenevät suunnitellusti: Hiltulanlahti otettiin käyttöön 1.8.2019, läntisen maaseutualueen koulu ja päiväkotitoimi on toteuttamisvaiheessa, Hatsala, Riistavesi, Pirtti, Rajala ja Länsi-Puijo, Niirala, Pyörö meneillään. Kuikkalammin nuorisotilat valmistuvat vuoden 2019 lopussa. Nuorisopalveluiden palveluverkostoa ei ole tarkasteltu.

Lukiopalvelut ja toisen asteen yhteistyö

Opetusjohtaja Leena Auvisen katsaus ajalta 1.1.-31.8.2019

Toiminta (lyhyesti)

Kuopion lukiokoulutuksen toiminta on edennyt vuosisuunnitelmien mukaisesti vuoden 2019 alusta alkaen. Opetusta on pystytty järjestämään laadukkaasti verkostomaisella lukioiden yhteistyöllä. Kevään 2019 yhteishaussa lukiokoulutukseen haki 62% kuopiolaisista peruskoululaisista ja 22 aloituspaikan lisäyksestä huolimatta ulkopuolelle jäi 112 hakijaa. Kaksoistutkinnon suorittajien määrä on vähenemässä.

Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019 ja se vahvisti muun muassa korkea-aste yhteistyötä, opinto-ohjausta, erityisopetusta ja kansainvälisyyttä. Samalla käynnistyi myös lukioiden uusi opetussuunnitelmatyö.

Sähköiset ylioppilaskokeet toteutettiin kevään 2019 tutkinnossa kaikissa oppiaineissa ja ne sujuivat erittäin hyvin. Langattoman tutkintosalin pilotointi tehtiin Kuopiossa keväällä 2019.

Kuopion taidelukio Lumitin suunnittelu etenee. Lukiokampusrakentamisen etenemistä pyritään edistämään ja lukiotoimen asiantuntijat ovat aktiivisia suunnittelun eri vaiheissa.

Yhteistyö korkea-asteen kanssa toimii vakiintuneesti ja se perustuu yhdessä sovittuun ja kehitettyyn toimintamalliin, jossa toimijoina ovat kaikki lukiot ja Avoin yliopisto.

Kuopion alueen urheiluakatemian toiminta on edennyt toimintasuunnitelman mukaisesti. ”Ketterä kaksoisura Kuopion alueella – opiskelevan urheilijan urasiirtymät” –hanke tulee erityisesti nivelvaiheita ja yhteistyötä yrittäjämaailman kanssa.

Isoverstas on siirretty liikkeenluovutuksella Snellman Instituutti ry:n ylläpidettäväksi 1.7.2019 alkaen.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Kuopion lukiotoimen talous etenee suunnitelman mukaisesti ja poikkeamia ei ole tiedossa.

Riskit strategisten tavoitteiden toteutumiseksi

Kuopion taidelukio Lumitin nykyiset tilat ovat elinkaarensa päässä ja asettavat ison haasteen opetussuunnitelman toteuttamiselle.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Millaisia toiminnan tai palvelun laatuun liittyviä riskejä tai haasteita operatiivisessa toiminnassa tunnistettu vuoden 2019 kuluessa? Onko havaituissa riskeissä uusia tai ennakoimattomia kohteita?

Nousevien ICT kulujen rajoittamiseksi toimenpiteet (liittymien sulkeminen ja vanhojen koneiden poistot) eivät ole vaikuttaneet ICT kustannusten nousujen hillitsemiseen. Asiaa selvitetään aktiivisesti palveluntarjoaja IsteKin kanssa.

Millaisia seuranta- ja raportointimenetelmiä tai muita hyviä käytänteitä palvelualueen oman toiminnan sisäisessä valvonnassa on käytössä?

Kuukausittainen talousseuranta ja raportointi. Lukuvuosisuunnitelmat toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. CAF-arviointi.

Edellisen osavuosisraportoinnin yhteydessä toimialat raportoivat sopimuksenhallinnan kehitystarpeista. Entä onko käytössänne sopimusten valvontaan ja seurantaan kohdistuvia toimenpiteitä tai käytänteitä, jotka mielestänne ovat erityisen toimivia ja tehokkaita?

Miten palvelualueen omaa riskienhallintaa ja sisäisen valvonnan kehittämistä voitaisi paremmin tukea ja auttaa (konkreettiset ehdotukset)?

ICT-laitteisto- ja puhelinrekisterit ja laskutus olisi saatava yksikkökohtaiseksi.

Lukiopalvelut ja toisen asteen yhteistyö

2019

1. KASVAVA KUOPIO

1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhenkilö	Seuranta 31.8.
Kuopiossa on digitaitavat koululaiset. Digitaalisuus edistyy perusopetuksessa ja lukioissa.	Monimuoto-opetus laajenee lukio-opetuspalveluissa.	Lukio-opetuspäällikkö	 (etenee suunnitellusti) TVT-pedagogiset tukihenkilöt ovat järjestäneet systemaattisesti viikoittain lukioilla koulutusta. Monimuoto-opetusta on kokeiltu Juankoskella ja Nielsiässä; keväällä 2019 on tehty laitehankinnat ja koulutettu opettajat.

2. HYVINVOIVA KUOPIO

2.1. Aktiivisuuteen innostava arki

Lasten ja nuorten liikkuminen on lisääntynyt ja on vähintään suositusten mukaista. Kaikilla lapsilla ja nuorilla on vähintään yksi harrastus. Tiivistetään kumppanuutta järjestöjen kanssa.	Vahvistetaan toiminnallista oppimista. 7-18-vuotiailla tavoitteena 1-2 tuntia reipasta liikuntaa päivässä ja yhtäjaksoista istumista korkeintaan 2 tuntia.	Lukio-opetuspäällikkö, rehtorit	 (etenee suunnitellusti) Tiedotusta ylläpidetty perinteiseen tapaan ja kannustettu työpaikkaliikkumisessa käyttämään polkupyöräilyä tai liikumista kävellen.
---	--	---------------------------------	--

2.2. Varhainen tuki

Varhainen tukeminen on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaan. Nuoret ja lapsiperheet saavat tarvitsemaansa varhaisista ja avoimuuden tukea.	Lukiopalveluissa tehostetaan erityisopetuksen vaikuttavuutta ja käynnistetään jälkihoitoja.	Lukio-opetuspäällikkö	 (etenee suunnitellusti) Lukioiden pystyneet käyttämään tehokkaasti tukipalveluita ja lukioiden erityisopettajan rekrytointi on tehty, lukioissa on nyt kaksi erityisopettajaa. Kuopion lukioiden aloituspaikkoja on lisätty vuoden 2019 yhteisvalinnassa 22 paikalla, jolla pyritään osaltaan varmistamaan peruskoulusta hakeville riittävästi laadukkaita lukioita Kuopiossa. Opinto-ohjausta on tehostettu siirtämällä neljä opinto-ohjaajaa vuosityöaikaan.
--	---	-----------------------	---

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhenkilö	Seuranta 31.8.
Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkokouksia.	Osa yhteisistä kokouksista ja koulutuksista Skypeen ja webinaarien avulla.	Opetusjohtaja, lukio-opetuspäällikkö	● (etenee suunnitellusti) Lukioiden pienten kieliryhmien yhdistämistä on tehostettu keskustan lukioden kurssitarjonnassa ja etäopetuksen monimuoto-opetusta on lisätty Juankosken lukion ja Nilsiä lukion välillä. Opettajien koulutuksia järjestetään systemaattisesti webinaarityyppisesti ja koulutuksen monesti taltioidaan myöhempää käyttöä varten.
Parannetaan tilojen monikäyttöisyyttä ja tehostetaan tilankäyttöä. Julkisten tilojen iltakäyttö kerhotoimintaan yms. toimitaan.	Lukioiden tilat ovat helposti ja nykyistä laajemmin asukkaiden ja järjestöjen käytettävissä.	Lukio-opetuspäällikkö, rehtorit	● (etenee suunnitellusti) Kuopion lukiorakennusten käyttöastetta on pystytty hieman nostamaan iltakäytön ja muiden tapahtumien järjestämisen myötä. Sähköisten ylioppilastutkintosalien suunnittelu ja rakentaminen on toteutettu lukioden yhteistyönä. Lukioiden salien vakio- ja tilapäinen käyttö ovat lisääntyneet.

4. UUDISTUVA KUOPIO

4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen

Henkilöstön moniammatilliseen yhteistyöhön on kehitetty uusia malleja sähköisten työskentelyalustojen, kokeilujen ja henkilöstön "kohtaamon" kautta.	Johtamista tuetaan täydennyskoulutuksella. Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus vertaistukeen ja mentorointiin esim. aineryhmittäin.	Lukio-opetuspäällikkö, rehtorit	● (etenee suunnitellusti) Lukiotoimen henkilöstö on osallistunut aktiivisesti erilaisiin verkkopalveluiden koulutuksiin, jotka tukevat heidän pedagogista ICT työskentelyä ja uusia verkkopalveluita on kehitetty lukiotoimitasoisesti tiedon jakamisen tehostamiseksi. Lukioiden aineryhmätyöskentely on toiminut tehokkaasti jaksoittain lukioden arjessa. Lukiot ovat toteuttaneet laadittuja työhyvinvointisuunnitelmia. Vincit LaaS "Johtaminen palveluna"-kokeilua on esi-
--	--	---------------------------------	---

				telty kaikilla lukioilla ja toisena lukiona Kallaveden lukio valmistautuu järjestelmän käyttöönottoon syksyllä 2019.
Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut ja sairauspoissaolot ovat vähentyneet 2 henkilötyöpäivää/htv.	<p>Yksikkökohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu ja niiden toteutumista arvioidaan.</p> <p>Työnohjaus mahdollistetaan tarvittaessa kaikille työntekijöille.</p> <p>Jatketaan ja laajennetaan VincitLaas-järjestelmän käyttöä</p> <p>Kehitetään ja kokeillaan erilaisia hyvinvointipalveluja.</p>	Lukio-ope- tuspäällikkö	●	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Sairauspoissaolojen vähentämistavoite ei ole toteutunut.</p> <p>Kaikilla lukioilla on hyvinvointisuunnitelmat ja niitä arvioidaan osana lukuvuosisuunnitelman arviointia.</p> <p>Työhyvinvointiparit ovat toimineet lukion rehtorin työparina ja kehittäneet erilaisia toimintoja henkilöstön työhyvinvoinnin parantamiseksi.</p> <p>Työhyvinvointikyselyjä on toteutettu lukiokohtaisesti ja nousuviin haasteisiin on puututtu eri keinoin. (työterveys, työnohjaus, työn järjestelyt, työpisteen ergonomia)</p> <p>Vincit LaaS palvelun käyttöä on edelleen pilotoitu ja palveluita kehitetty järjestelmän kehittämiseksi paremmin opetushenkilöstön johtamiseen.</p> <p>Innoduel työkalu on otettu koulutoimitasoisesti käyttöön. Innoduelin osallistavalla kysely ja äänestystyökalulla on pyritty nopeammin saamaan tietoa koko kouluyhteisön mielipiteistä ja haasteista. Tämä muuttaa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja tukee sen yhteisöllisyyttä ja oman kyvykkyyden käyttöä oman hyvinvoinnin lisäämiseksi.</p>

4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhenkilö		Seuranta 31.8.
Digitalisoidaan ja sujuvoitetaan palveluprosesseja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa.	Kaikissa yksiköissä toteutetaan LEAN-ajattelua toiminnan suunnittelussa ja kehittämissuunnitelmassa.	Lukio-ope- tuspäällikkö, rehtorit	●	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Lukiotoimen hallinnon ja lukioiden työyhteisöjen verkkokousten valmisteluun kiinnitetty huomiota ja on tehostettu Kuopion kaupungin O365 alustan käyttämiseen tiedon jakamisessa.</p>

			Yhden tutkintosalin langattoman yo-tutkintoverkon testi on toteutettu onnistuneesti ja ylioppilastutkintolautakuntaan on annettu palautetta.
--	--	--	--

4.3. Kestävä talous

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Tilikauden tulos on valtuuston hyväksymän talousarvion mukainen.	Seurataan kuukausittain talousarvion toteutumista ja kehitetään valmiutta nopeaan reagointiin tarvittaessa.	Lukio-ope- tuspäällikkö	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Vuoden 2019 ennuste on talousarvion mukainen. Isoverstas on siirretty liikkeenluovutuksella Snellman Instituutille kesällä 2019 onnistuneesti.</p> <p>Lukiotoimen talouden suunnittelun ja seuraamisen on tehty kehittämistyötä kouluviraston taloustiimin kanssa.</p>

Kasvun ja oppimisen tuen palvelut

Kasvatusjohtaja Juha Parkkisenniemen katsaus ajalta 1.1.-31.8.2019

Toiminta (lyhyesti)

Opiskeluhuollon palvelutarve on jatkunut entisellään. 7 vrk:n lakisääteisissä määräajoissa pysyminen on tuottanut haastetta. Yhdistelmätehtävistä perheneuvolan kanssa on irtauduttu ja palvelu järjestetään oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluissa kokoaikaisesti työskentelevällä henkilöstöllä elokuun alusta alkaen myös Nilsiässä ja Maaningalla. Psykologiresurssin lisäyksen ja palvelun selkeämmän kohdentamisen myötä psykologien tutkimusjonot ovat tällä hetkellä kohtuullisemmat. Työtä pystytään tällä hetkellä kohdentamaan hieman enemmän oppilaiden ja opiskelijoiden psykososiaaliseen tukeen ja yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön.

Kuraattorityön osalta ollaan mukana Parasta ennen –hankkeessa. Lape-työhön osallistuminen ja monitoimijaisen yhteistyön kehittäminen jatkuu edelleen. Henkilöstön koulutussuunnitelmassa painotetaan näyttöön perustuvia menetelmiä.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Toimintakatteen ennuste on tällä hetkellä talousarvion mukainen. Henkilökunnalle on jouduttu vuokraamaan työhuonetilaa lisää, mikä on tuonut lisäkuluja. Toisaalta kaikkia psykologin tehtäviä ei ole onnistuttu täyttämään, joten palkkakuluista on syntynyt säästöä.

Riskit strategisten tavoitteiden toteutumiseksi

Psykologien rekrytointi on ollut edelleen haasteellista ja palvelua ei ole pystytty järjestämään kaikilla kouluilla / oppilaitoksilla. Työntekijämäärä on kriittinen suhteessa asiakasmäärään kuraattoripalvelun osalta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Millaisia toiminnan tai palvelun laatuun liittyviä riskejä tai haasteita operatiivisessa toiminnassa tunnistettu vuoden 2019 kuluessa? Onko havaituissa riskeissä uusia tai ennakoimattomia kohteita?

Ruuhkautuneet lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut heijastuvat psykologi- ja kuraattoripalvelun kysyntään vaikeuttaen työn kohdentamista ennaltaehkäisevään ja varhaiseen tukeen. Rekrytointiongelmat haastavat palveluiden järjestämistä asiakkaan oikeuksien näkökulmasta ja lisäksi vaikuttavat työyhteisön työhyvinvointiin työmäärän ja vastuun kasvaessa resurssin puutteen vuoksi.

Millaisia seuranta- ja raportointimenetelmiä tai muita hyviä käytänteitä palvelualueen oman toiminnan sisäisessä valvonnassa on käytössä?

Asiakastilastoja seurataan säännöllisesti mm. määräaikaisten toteutumisen osalta sekä käyntien syiden osalta.

Työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu ja suunnitelmaa toteutetaan ja seurataan säännöllisesti. CAF –arviointi on käytössä.

Miten palvelualueen omaa riskienhallintaa ja sisäisen valvonnan kehittämistä voitaisi paremmin tukea ja auttaa (konkreettiset ehdotukset)?

Lape-työn kautta on keskusteltu mm. lapsibudjetoinnista ja tätä selvitetään parhaillaan maakuntatasolla ja Kuopiossa. Työnjakoa muihin palveluihin on syytä selkeyttää, esimerkiksi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden suuntaan.

Kasvun ja oppimisen tuen palvelut

2019

2. HYVINVOIVA KUOPIO

2.2. Varhainen tuki

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Varhainen tukeminen on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaan. Nuoret ja lapsiperheet saavat tarvitsemaansa varhaista ja avoimuuden tukea.	Varhaiskasvatuksen erityisopetuksen uusi toimintamalli on otettu käyttöön, ollaan mukana lapsiperhepalveluiden kehittämistyöryhmissä (Lape). Perusopetuksessa palveluohjaus ja monitoimijaiset tiimit varmistavat oikea-aikaisen ja riittävän tuen. Toteutetaan kolmiportaisen tuen suunnitelmaa.	Palvelupäällikkö	● (etenee suunnitellusti) Lape-ryhmiin on osallistuttu säännöllisesti.

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö

Edistetään etätyöskentelyä, verkkopiskelua ja etäkokouksia.	Osa yhteisistä kokouksista ja koulutuksista Skypen ja webinaarien avulla.	Palvelupäällikkö, esimies	● (etenee suunnitellusti) Skype-kokouksia on järjestetty ja niiden käyttöä on lisätty.
---	---	---------------------------	---

4. UUDISTUVA KUOPIO

4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen

Henkilöstön moniammatilliseen yhteistyöhön on kehitetty uusia malleja sähköisten työskentelyalustojen, kokeilujen ja henkilöstön "kohtaamojen" kautta.	Osallistutaan kaupunkitasoisiiin kehittämissyryhmiin sekä Lape-työhön.	Asiakkuusjohtaja, palvelupäällikkö	● (etenee suunnitellusti) Lapetyöhön on osallistuttu aktiivisesti. Kaupungin Lanupe -työhön liittyen on käynnissä pilotti Saarijärven alueella.
Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut ja sairauspoissaolot ovat vähentyneet 2 henkilötyöpäivää/htv.	Yksikkökohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu ja niiden toteutumista arvioidaan. Työnohjaus mahdollistetaan tarvittaessa kaikille työntekijöille. Kehitetään ja kokeillaan erilaisia hyvinvointipalveluja.	Esimies	● (etenee suunnitellusti) Kasvun ja oppimisen tuen työhyvinvointisuunnitelma on laadittu ja sitä toteutetaan. Työnohjukset ovat toteutuneet.

4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuuhlö	Seuranta 31.8.
Digitalisoidaan ja sujuvoitetaan palveluprosesseja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa.	Kaikissa yksiköissä toteutetaan LEAN-ajattelua toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä. Laajennetaan digitaalisia nuorten tieto- ja neuvontapalveluita monimediaisella chat-palvelulla ja digitaalisella läksytuella.	Palvelupäällikkö	 (etenee hitaasti tai osittain) Tukea toiseen sivusto on käytössä. Lean -prosesseja ei ole toteutettu.
Uudistetaan rakenteita ja toimintatapoja maakuntauudistuksen etenemisestä riippumatta. Varmistetaan, että muutokset henkilöstön ja kuntalaisten kannalta sujuvat jouhevasti palvelutason kärsimättä.	Ollaan mukana LAPE-, LANU- ja LANUPE -työssä suunnittelemassa oppimisen ja kasvun tuen palveluiden sujuvuutta.		 (etenee suunnitellusti) Työ etenee koko ajan. Kaupungin sisäinen kehittämissuunnitelma on käynnissä ja alkuvuoden aikana on lähdetty suunnittelemaan mm. palvelukeskuksia ja palveluohjausta.

510004 Kasvun ja oppimisen pal.alue

Toteuma: tammi-elo 2019

Tili	2018	Tot.%	2019	TA:N Tot.%	TP 2018	TA 2019	Tot.ennuste 2019	TA/Enn. erotus	TA/Enn. tot.%	Kasvu Enn./Ed.v	Kasvu %
Myyntituotot	1 960 876	54,6	2 000 481	59,1	3 591 351	3 382 823	3 554 154	171 331	105,1	-37 197	-1,0
Maksutuotot	3 182 038	55,7	3 498 597	57,5	5 713 949	6 081 451	5 737 057	-344 394	94,3	23 108	0,4
Tuet ja avustukset	2 705 341	100,2	5 313 645	224,9	2 700 671	2 362 401	3 594 767	1 232 366	152,2	894 097	33,1
Vuokratuotot	239 386	64,0	260 718	74,1	374 310	351 900	358 021	6 121	101,7	-16 289	-4,4
Muut tuotot	139 166	77,5	102 003	507,5	179 551	20 100	14 285	-5 815	71,1	-165 266	-92,0
Muut toimintatuotot	139 166	77,5	102 003	507,5	179 551	20 100	14 285	-5 815	71,1	-165 266	-92,0
Toimintatuotot	8 226 807	65,5	11 175 444	91,6	12 559 832	12 198 675	13 258 284	1 059 609	108,7	698 452	5,6
Palkat ja oikaisuerät	-60 284 708	65,9	-63 109 303	65,7	-91 524 501	-95 987 551	-96 604 465	-616 914	100,6	-5 079 964	5,6
Muut henkilösivukulut	-2 424 942	65,8	-2 125 567	66,0	-3 685 250	-3 221 244	-3 253 702	-32 458	101,0	431 548	-11,7
Eläkekulut	-11 817 728	65,8	-12 517 183	66,4	-17 969 992	-18 839 284	-18 997 299	-158 015	100,8	-1 027 307	5,7
Henkilöstökulut	-74 527 378	65,8	-77 752 053	65,9	-113 179 743	-118 048 079	-118 855 467	-807 388	100,7	-5 675 724	5,0
Asiakaspalvelujen ostot	-2 582 243	56,3	-2 744 940	57,9	-4 589 949	-4 737 320	-4 773 708	-36 388	100,8	-183 759	4,0
Muiden palvelujen ostot	-16 695 483	61,2	-16 994 132	63,0	-27 302 085	-26 969 438	-27 418 950	-449 512	101,7	-116 865	0,4
Palvelujen ostot	-19 277 726	60,4	-19 739 072	62,3	-31 892 034	-31 706 758	-32 192 658	-485 900	101,5	-300 624	0,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 906 721	72,9	-1 985 676	73,1	-2 616 171	-2 716 233	-2 953 555	-237 322	108,7	-337 384	12,9
Avustukset	-9 582 040	64,3	-10 155 841	64,1	-14 905 530	-15 843 260	-15 317 316	525 944	96,7	-411 786	2,8
Muut vuokratulot	-117 212	62,4	-132 336	104,5	-187 726	-126 686	-175 639	-48 953	138,6	12 087	-6,4
Sisäiset vuokratulot	-27 826 031	66,5	-30 490 926	66,0	-41 856 027	-46 213 393	-46 212 725	668	100,0	-4 356 698	10,4
Vuokratulot	-27 943 243	66,5	-30 623 262	66,1	-42 043 752	-46 340 079	-46 388 364	-48 285	100,1	-4 344 611	10,3
Muut kulut	-97 756	58,9	-82 954	53,1	-165 962	-156 308	-162 968	-6 660	104,3	2 994	-1,8
Muut toimintakulut	-97 756	58,9	-82 954	53,1	-165 962	-156 308	-162 968	-6 660	104,3	2 994	-1,8
Toimintakulut	-133 334 864	65,1	-140 338 856	65,3	-204 803 191	-214 810 717	-215 870 326	-1 059 609	100,5	-11 067 135	5,4
Toimintakate	-125 108 058	65,1	-129 163 412	63,7	-192 243 359	-202 612 042	-202 612 042	0	100,0	-10 368 682	5,4

TOIMINTA JA TALOUS - TOIMINTA JA TALOUS JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

Kasvun ja oppimisen palvelualueen ennuste on talousarviossa hyväksytyn toimintakateen mukainen.

TALOUSARVION PITÄVYYS - TALOUSARVION PITÄVYYTEEN LIITTYVÄT RISKIT

Hanketoiminnan osalta ennustetaan tässä vaiheessa tulojen ja menojen ylitystä 1 M€, tällä ei vaikutusta toimintakatteeseen. Ennustetta hankkeiden osalta tarkennetaan, kun kaikki uudet hankkeet käynnistyvät syksyn aikana ja saadaan tarkemmat ennusteet.

PALVELUJEN OSTOT - PALVELUJEN OSTOJEN JA HENKILÖTYÖVUOSIEN KEHITTÄMINEN

Htv-määrä (1642,3 htv) on kasvanut edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna 23,9. Henkilöstötyövuosien kasvua on varhaiskasvatuspalveluissa 4,1, perusopetuspalveluissa 17,4, nuorisopalveluissa 1,5, kasvun ja oppimisen tuen palveluissa 1 ja tukipalveluissa 1,2 ja vähennystä on lukiokoulutuksessa 1,4.

Sairauspoissaolojen määrä (15,3 pv/htv) on lisääntynyt edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna 0,2 pv/ htv (vähennystä varhaiskasvatuspalveluissa 0,5, kasvun ja oppimisen tuen palveluissa 3 ja tukipalveluissa 7,9 ja lisäystä on tapahtunut perusopetuspalveluissa 0,8, nuorisopalveluissa 2,9 ja lukiopalveluissa 1).

Investointiosan seuranta 31.8.2019 ja ennuste vuodelle 2019

TA 2019 (1.000 €)	TOT 31.8. (1.000 €)	ENN 2019 (1.000 €)
----------------------	------------------------	-----------------------

KONEET JA KALUSTO

Kasvun ja oppimisen lautakunta (bruttositova)

Tulot	0		
Menot	-1 870	-886	-1 870
Netto	-1 870	-886	-1 870

Toteuma ja poikkeamat:

Tähän mennessä on jo suurin osa hankinnoista tehty Hiltulanlahden päiväkodin ja koulun osalta, loppuvuodesta tehdään vielä suurimpana hankintana Kuikkalammen päiväkodin ja nuorisotilan kalusteet ja välineet. Vanhentuneen kaluston ja opetusvälineistön uusimista tehdään pitkin vuotta määrärahojen puitteissa.

Mittaristo 2019

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Avainprosessi: Varhaiskasvatuspalvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2017	TP 2018	KS 2019	Ennuste 2019
Kunnallinen	Lasten määrä *)	4 099	4 144	4 184	4 201
päiväkotihoido	Päiväkotien täyttöaste				
	- haja-asutusalueen täyttöaste	92	95	96	95
	- taajama-alueen täyttöaste	96	96	98	95
	Bruttokustannus €/lapsi	-12 719	-13 247	-13 938	-13 758
	Nettokustannus €/lapsi	-11 327	-12 103	-12 733	-12 740
	Päivähoidon tilojen määrä m ²	41 619	42 826	48 070	43 563
	Tilojen määrä m ² /lapsi	10	10	10	10
Yksityinen	Lasten määrä	934	1 109	1 209	1 173
päiväkotihoido	Nettokustannus €/lapsi	-8 588	-9 150	-9 197	-9 375
Kunnallinen	Lasten määrä *)	493	460	460	392
perhepäivähoido	Bruttokustannus €/lapsi	-11 357	-11 553	-11 421	-12 045
	Nettokustannus €/lapsi	-9 867	-10 253	-9 882	-10 549
Yksityinen	Lasten määrä	68	55	55	48
perhepäivähoido	Nettokustannus €/lapsi	-5 707	-6 515	-6 763	-7 038
Hoidossa olevien lasten määrä yhteensä		5 594	5 768	5 908	5 814
- joista alle 3 vuotiaiden määrä		1 342	1 364		
Varhaiskasvatuksen osallistumis-% (0-6 v)		67,48	65,55	73,92	73,62
Avoimet	Lasten määrä	665	532	750	750
varhaiskasvatuspalvelut	Bruttokustannus €/lapsi	-1 177	-1 551	-1 089	-1 089
Kotihoidon ja yks. hoidon tuki Kelalle	Lasten määrä	1 778	1 654	1 600	1 505
	Nettokustannus €/lapsi	-3 111	-3 084	-3 138	-3 159

Lasten määrä on kuukausittain hoidossa olevien lasten keskiarvo.

Kunnallisen ja yksityisen päivähoiton hintoja verrattaessa on otettava huomioon, että kunnallisen hoidon hintaan kuuluu palvelualuekokonaisuuden suunnittelu- ja hallintokustannukset, vuoro- ja iltahoito, loma-aikainen hoito, järjestämisvelvoitteen täyttäminen sekä erityistä tukea tarvitsevien lasten tukipalvelut, joita yksityisellä palveluntuottajalla ei ole. Kunnallisen päiväkotihoidon ja yksityisen päiväkotihoidon €/lapsi kustannus sisältää myös esiopetuksen.

Avainprosessi: Perusopetus- ja nuorisopalvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2017	TP 2018	KS 2019	Ennuste 2019
Perusopetus	Oppilasmäärä 20.9.	10 438	10 584	10 714	10 616
	Erityisen tuen oppilaiden osuus oppilasmäärästä % *	5,8 %	6,0 %	6,0 %	6,0 %
	Luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä % *	3,9 %	4,1 %	4,0 %	4,0 %
	Bruttokustannus €/oppilas, kaikki vuosiluokat	-9 230	-9 266	-9 554	-9 554
	Nettokustannus €/oppilas, vähennetty hankerahoitus	-9 127	-9 140	-9 444	-9 444
	Opetusryhmän keskikoko 1-6 luokilla *	17,6	17,3	17,2	17,2
	Opetusryhmän keskikoko 7-9 luokilla *	19,1	19,8	18,3	18,3
	Yleisopetuksen tuntimäärä/oppilas *	1,77	1,65	1,72	1,72
	Perusopetuksen tilojen määrä m ²	137 222	133 420	137 095	137 095
	Tilojen määrä m ² /oppilas	13	13	13	13
Nuorisopalvelut	Asiakaskäyntien lukumäärä	213 000	226 168	215 000	200 000
	Suunnitelmallisesti tuettujen nuorten määrä	200	312	300	300
	Bruttokustannus €/asiakaskäynti	-16	-15	-16	-16
	Nuorisopalveluiden tilojen määrä m ²	9 281	9 042	9 290	9 290

Perusopetuksen bruttokustannuksissa ei ole huomioitu kotikuntakorvausmenoja eikä aikuisten maahanmuuttajien valmistavan opetuksen kustannuksia.

* Tunnusluvut on otettu Kouluikkunan tiedoista. Ryhmäkolokalkennassa on otettu huomioon joissakin aineissa käytettävät jako- ja hanketunnit, jotka pienentävät varsinaisia luokkakokoja. Kuopion kouluverkko on alueellisesti laaja ja oppilasmäärissä on alueittain suuria eroja, minkä vuoksi myös opetusryhmien koko vaihtelee alueellisesti.

Avainprosessi: Lukiopalvelut ja toisen asteen yhteistyön palvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2017	TP 2018	KS 2019	Ennuste 2019
Lukiokoulutus	Valtionosuuteen oikeuttava painotettu opiskelijamäärä	2 431	2 489	2 543	2 543
	Kahden tutkinnon koulutuksen opisk.määrä	236	200	200	200
	Peruskoulun päättäneiden lukiokoulutukseen hakevien määrä (%)	53 %	61 %	60 %	61 %
	Peruskoulun päättäneiden lukiokoulutukseen päässeiden määrä (%)	52 %	53 %	52 %	52 %
	Vieraskuntalaisten osuus lukion aloittaneista (%)	25 %	22 %	25 %	18 %
	Ensisijaisten hakijoiden määrä/lukioiden aloituspaikat	122	108	120	111
	Päivälukion kaikkien kurssien lukumäärä	2 390	2 380	2 390	2 390
	Bruttokustannus €/opiskelija, kaikki vuosikurssit *	-7 099	-7 138	-7 053	-7 053
	Lukioiden tilojen määrä m ²	19 708	19 346	19 828	19 828
	Tilojen määrä m ² /opiskelija	8	8	8	8

Avainprosessi: Kasvun ja oppimisen tuen palvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2017	TP 2018	KS 2019	Ennuste 2019
Koulupsykologipalvelut	Koulupsykologipalveluja käyttävien asiakkaiden määrä oppilasmäärästä (0-10 luokkalaiset)	10 %	10 %	10 %	10 %
	Oppilaita/koulupsykologi (sis. esiopetuksen)	1 179	1 218	1 132	1 132
	Koulupsykologipalveluja käyttävien asiakkaiden määrä lukion opiskelijamäärästä	13 %	14 %	12 %	12 %
	Lukion opiskelijoita/psykologi	1 541	1 061	1 033	1 033
	Psykologipalveluja käyttävien asiakkaiden määrä 2. asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärästä	9 %	11 %	9 %	9 %
	Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita/psykologi	1 428	1 235	1 128	1 128
Koulukuraattoripalvelut	Koulukuraattoripalveluja käyttävien asiakkaiden määrä oppilasmäärästä (0-10 luokkalaiset)	10 %	10 %	10 %	10 %
	Oppilaita/koulukuraattori (sis. esiopetuksen)	1 231	1 204	1 233	1 233
	Kuraattorin palveluja käyttävien asiakkaiden määrä lukion opiskelijamäärästä	7 %	8 %	6 %	6 %
	Lukion opiskelijoita/kuraattori	1 401	1 311	1 185	1 185
	Kuraattorin palveluja käyttävien asiakkaiden määrä 2. asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärästä	14 %	17 %	13 %	13 %
	Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita/kuraattori	1 187	1 134	1 071	1 071

Kasvun ja oppimisen palvelualue		TP 2017	TP 2018	KS 2019	Ennuste 2019
Henkilöstömittarit	Henkilötyövuodet, htv (ilman työllisyysvaroin palkattuja)	2 439	2 472	2 442	2 442
	Sairauspoissaolot, pv/htv	15,3	15,4	13,3	13,3
	Tapaturmapoissaolot, pv/htv	3,6		3,6	3,6